

THEO VAN RYSELBERGHE

Op 23 november a.s. zal het precies 125 jaar geleden zijn dat Theo Van Rysselberghe geboren werd op de Huidevetterskaai. Om dit te herdenken laten wij hier de vertaling volgen van een artikel, dat een 25-tal jaren geleden, in het Frans verscheen in het blad "Palmarès".

Hij wordt in Gent geboren op 23 november 1862.

Zijn vader, Jean-Baptiste Van Rysselberghe, echtgenoot van Mélanie Rommens, was aannemer.

Het gezin telde vijf jongens en één meisje. Theo is het vijfde kind. Twee van zijn broers worden ingenieur, een ervan zal zelfs Professor aan onze Universiteit worden. Twee anderen worden architect, een ervan is de ontwerper van het prachtig Museum voor Schone Kunsten te Gent. Afziende van ingenieurstudies krijgt hij van zijn vader de toelating om naar de Gentse Academie te gaan die bestuurd wordt door Theodoor Canneel, de vader van de reusachtige fresco's in de St-Annakerk.

Op zekere dag nodigt zijn broer Octaaf, die werkt bij Poelaert, hem uit naar Brussel. Hij gaat daar naar de Academie bij Portaels die, beïnvloed door Navez, het "Atelier Libre" gesticht had. Hij prees er - in tegenstelling met de strekking van de school - de "anti-pompierstijl" aan en de ontwikkeling van de persoonlijkheid zelf.

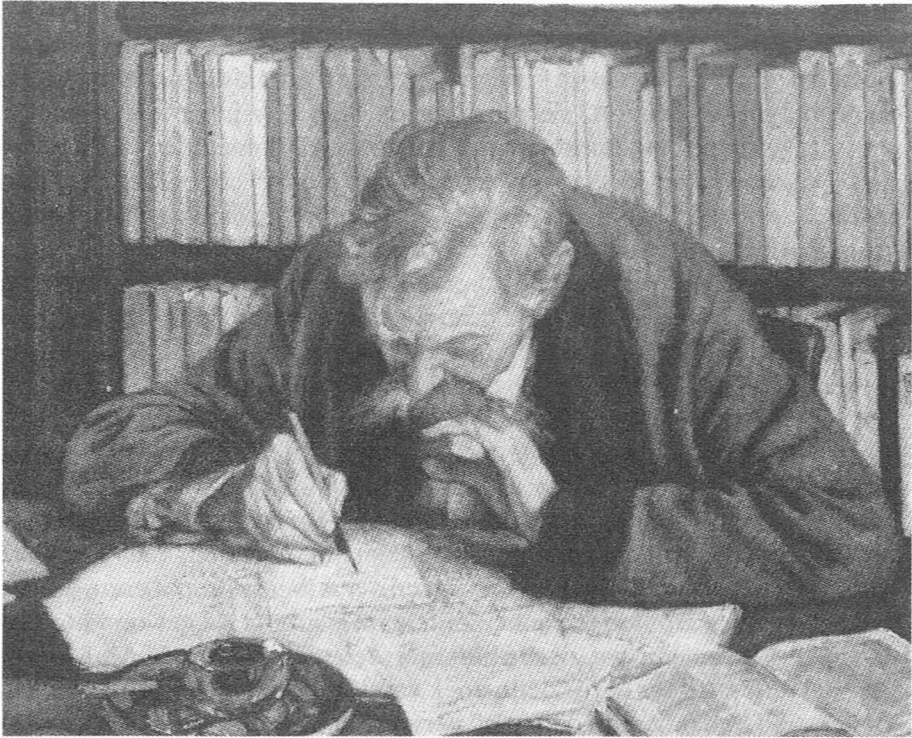
Een korte stage brengt Van Rysselberghe bij de in Elsene gevestigde Doornikenaar Léon Herbo, de nu practisch vergeten uitstekende portretschilder.

1881, Theo is 19 jaar. Met kloppend hart zendt hij naar het Salon de Bruxelles "La Source" en het "Portrait de Mme Schouppe". Hij wordt er opgemerkt. Einde 1881 exposeert hij in Gent in de "Koninklijke Kunst- en Letterkring" en kaapt er een reisbeurs weg.

In Brussel, in de "Cercle Essor" ontmoet Van Rysselberghe een jonge Spaanse schilder, Dario de Regoyos ("De Gitaarspeler" van het Gents Museum). Het is met hem en Franz Charlet dat hij, niet naar Rome, maar naar Spanje gaat. Hij zal er Constantin Meunier ontmoeten die, alhoewel beroemd als beeldhouwer, ook een talentvolle schilder was. Deze ontmoeting oefende op Van Rysselberghe een invloed uit die hij zelf graag vermeldde.

In april 1883 exposeert hij, met zijn twee vrienden, in het Paleis voor Schone Kunsten. Van het zuiden heeft hij een probleem meegebracht : het licht!

Op zekere dag wordt hij in de zaal aangesproken door iemand die een vriend voor het leven zal blijven, de dichter van "Les Villes Tentaculaires" : Emile Verhaeren. Dank zij hem wordt hij geïntroduceerd in het vervoer-

Emile Verhaeren, geschilderd door zijn vriend Theo Van Rysselberghe.

rend milieu van de "Café Sésino" en het "Jeune Belgique". Hij vestigt zich aan de kust, in een dorpje dat verloren ligt in de duinen waar nu en dan een kunstenaar komt zoals Verwee, Meunier en anderen : Knokke!

Op het einde van het jaar keert Van Rysselberghe terug naar Spanje. Hij gaat tot in Marokko vanwaar hij zijn "Fantasia" meebrengt dat nu in het Museum van Brussel hangt en dat in de tijd het enthousiasme verwekte van zijn collega's.

In 1884 vindt een groep artiesten dat de groep "Essor" stagneert; zij scheiden er zich van af en stichten "les XX". Van Rysselberghe is erbij met Ensor, Knopf, Vogels, Delvin, enz. Op hun 2e Salon exposeert hij zijn "Fantasia", het werk van een meester, geschilderd door een 22-jarige! Hij ontpopt zich eveneens tot een delicate portretschilder waarvan de psychologische finesse omkleed wordt door een vaak zeer zachte kleurenpracht. In de Lakenweversstraat heeft hij het oud atelier overgenomen van Théodore Baron die gaan onderwijzen is aan de Academie van Namen. Hij zal het verlaten voor het huis op de Vleurgatse steenweg dat hij samen huurt met Verhaeren. Zij gaan dikwijls samen naar Parijs. Op zekere dag gaan de twee vrienden in de "Maison Dorée" de "Impressionisten" bekijken. Van Rysselberghe is verward. Deze nieuwe techniek staat hem niet aan, maar obsedeert hem.

In 1887 zendt Seurat, op het Salon der XX, zijn fameuze “Dimanche à la grande Jatte” in. Het is theoretische, bijna onpersoonlijke schilderkunst. De nieuwe strekking wordt hevig aangevallen en vinnig verdedigd. Van Rysselberghe die Seurat, de schepper en Signac, zijn profeet, ontmoet heeft, is geschokt. Hij herinnert zich het zo moeilijk mediterrane licht met zijn optische spelingen. Samen met Edmond Picard, die belast is met een opdracht van de Belgische Regering, keert hij terug naar Marokko. Bij zijn terugkeer zullen Verhaeren en hij uren aan een stuk discussiëren, de criticus en de schilder. Nochtans laat de scheiding van de kleuren toe het licht maximaal te laten vibreren. Door de droogheid van het procédé te vermijden, zou men versmeltingen, harmonieën, de bevalligheid van de dingen terugvinden... Van Rysselberghe is overtuigd. Hij neemt het procédé over.

Op het salon der XX van 1889 verschijnen zijn eerste portretten van de nieuwe strekking; een pointillé-factuur, maar de artiest heeft de bovenhand op de theorie. Hij is vooruit op de neo-impressionistische school. Hij blijft trouw aan het rythme van de kleur en van het licht, aan de schoonheid van de materie. Het is een schilder van bij ons. In september 1889 trouwt hij met Marie Monnom. Hij zal veel reizen en overvloedig produceren, volhardend in de aangenomen techniek. Zijn faam is groot. Na gewoond te hebben op de Louizalaan laat hij een huis met atelier bouwen in de Abdijstraat. Hij gaat dikwijls naar Parijs. Zijn doek van 1897 “L’Heure embrasée”, tentoongesteld in het “Salon de Paris” verwekt er sensatie.

Het jaar nadien vestigt hij zich definitief in Frankrijk. Gedurende 29 jaren zal hij er aanzienlijke arbeid verrichten, een onafgebroken elan. Zijn techniek evolueert ook, van het pointillisme gaat hij over naar bredere, meer benadrukte penseelstrepen. Hij voert verschillende decoratieve en andere werken uit. Hij leeft in de woning die hij zich heeft laten bouwen te Saint Clair in de Provence. Het is naar daar dat hij terugkeert na zijn talrijke reizen, na zijn verblijven in België. Het is ook daar dat hij het voor altijd onafgewerkte portret van zijn vrouw zou laten...

Hij werd zeker beïnvloed door de Franse school. Hij was lid van de “Académie française, Classe des Beaux-Arts”, maar door zijn artistiek temperament, zijn voorliefde voor de mooie picturale materie, de vurigheid van zijn schilderijen, is hij een artiest van bij ons.

Hij stierf te Saint Clair in december 1926.
